

Over actualiteiten in de pensioenwereld

Laatste ontwikkelingen overlevingstafels

In januari hebben het AG en DNB berichten naar buiten gebracht die erop wijzen dat het gebruiken van de Prognosetafels 2005-2050 in algemene zin niet langer prudent wordt geacht. Dit is mede gebaseerd op de publicatie van overlevingstafels op basis van de waargenomen sterfte tussen 2003 en 2008.

Vorig jaar berichtten wij u over de leidraad voor waarmerkend actuarissen van het Actuarieel Genootschap (AG) over hoe om te gaan met de sterfteverwachting bij het komende jaarwerk.

Op 27 januari 2010 verschenen de nieuwste bevolkingstafels (GBM/V 2003-2008). Hieruit blijkt dat de werkelijke sterfte in het laatste jaar weer verder is gedaald. Het verschil met de verwachte sterfte is dus verder toegenomen. Daarom besloot het AG een tweede leidraad uit te geven, waarin wordt aangegeven dat waarmerkend actuarissen (zo nodig) rekening moeten houden met een materiële wijziging van de voorzienbare trend in de levensverwachting. Een dag later publiceerde De Nederlandsche Bank

(DNB) op zijn website een vraag en antwoord, waarin de toezichthouder aangeeft van pensioenfondsen te verwachten dat zij bij het vaststellen van hun verplichtingen ultimo 2009 - waar nodig - inderdaad

“Op 27 januari 2010 verschenen de nieuwste bevolkingstafels (GBM/V 2003-2008). Hieruit blijkt dat de werkelijke sterfte in het laatste jaar weer verder is gedaald.”

de aangepaste tafels hanteren. Als alternatief noemt DNB het treffen van een extra voorziening om alvast te anticiperen op de nieuwe AG-prognosetafels. Daarbij wordt de prognose van het Centraal Bureau voor de Statistiek expliciet als voorbeeld genoemd.

01

Voor meer informatie neemt u contact op met Richard Meijer.

Afbakeningsvraagstukken bij pensioenfondsen

De Commissie Goudswaard stelt dat pensioencontracten herzien moeten worden. Daarnaast zou in onze ogen duidelijker gemaakt moeten worden hoe de verantwoordelijkheden omtrent die contracten liggen. Taken en verantwoordelijkheden moeten beter worden afgebakend.

In haar rapport 'Een sterke tweede pijler' stelt de Commissie Goudswaard dat belanghebbenden opnieuw af zullen moeten stemmen welke kosten, risico's en ambities wenselijk zijn en hoe de risico's onderling worden verdeeld. Towers Watson is het eens met die stelling, en is daarnaast van mening dat de afbakening van de verantwoordelijkheden rondom het pensioencontract nu niet altijd duidelijk is. Niet alleen het pensioencontract zelf is soms incompleet of zelfs diffuus, hetzelfde geldt ook voor de verantwoordelijkheden daaromtrent. Om tot een goed hernieuwd pensioencontract en een optimale uitvoering daarvan te komen zouden eerst de vraagstukken met betrekking tot de afbakening van taken en verantwoordelijkheden moeten worden beantwoord.

Op deze afbakeningsvraagstukken gaan Hans Breuker (TKP) en Arjan van de Griend (Towers Watson) uitgebreid in in hun artikel Afbakeningsvraagstukken bij pensioenfondsen (het artikel is afgerond voordat de genoemde commissies hun rapporten publiceerden). Zij concluderen onder meer dat

sociale partners, in overleg met het pensioenfondsbestuur, door middel van concretisering van de pensioenovereenkomst tal van zaken kunnen vaststellen die vervolgens voor het pensioenfondsbestuur als uitgangspunt voor de verdere invulling van beleid kunnen dienen. Het verdient in hun ogen aanbeveling de scheidslijn tussen pensioenbeleid en uitvoering scherper te trekken, waarbij het fondsbestuur in principe het beleid van de sociale partners uitvoert. In een gedepolitiseerd pensioenfondsbestuur kunnen verschillende rollen vervolgens waargenomen worden door professionals, zoals bijvoorbeeld de Commissie Frijns aanbeveelt. In de huidige opzet ligt dat minder voor de hand, aangezien een bestuurder in de eerste plaats vertegenwoordiger van zijn achterban is en in de tweede plaats een deskundige. Ook vragen Breuker en Van de Griend aandacht voor de vergroting van rechtszekerheid, teneinde het bestuur van een pensioenfonds minder gevoelig te maken voor politiek getinte discussies.

Voor het volledige artikel verwijzen wij u naar onze website: www.towerswatson.nl

02

Voor meer informatie neemt u contact op met Arjan van de Griend.

Onderzoek AFM:

Grote groep gepensioneerden blijkt teleurgesteld

Uit onderzoek van de AFM is gebleken dat veel Nederlanders niet goed op de hoogte zijn van de hoogte van hun toekomstig pensioen. Meer in het bijzonder geldt dat ze de hoogte ervan veelal overschatten. Teleurstelling is het gevolg.

De AFM publiceerde onlangs de resultaten van een onderzoek naar de verwachting die Nederlanders van hun pensioen hebben. Die blijkt vaak (veel) te hoog. Als er al een verwachting is; een kwart van de deelnemers aan het onderzoek wist helemaal niet hoe hoog zijn pensioen straks zal zijn. Naast de kennis van het eigen pensioen (en pensioen in het algemeen) onderzocht de AFM welke groepen in het bijzonder risico lopen op een (te) laag pensioen. De AFM komt ook met een aantal mogelijke oplossingen.

Kennis van (eigen) pensioen beperkt

Bijna de helft (47%) van de ondervraagden vindt dat zijn kennis van pensioen beperkt is. Andere onderzoeksresultaten lijken dit te ondersteunen. Het idee dat je pensioen (inclusief AOW) 70% van het laatstverdiende salaris is, leeft bijvoorbeeld nog altijd. Ruim de helft (59%) van de ondervraagden denkt dit namelijk. Slechts 12% denkt dat zijn pensioen straks minder dan de 'mythische' 70% is.

Van de recent gepensioneerden is een derde teleurgesteld over de hoogte van het pensioen. De AFM verwacht dat die groep alleen maar zal groeien.

Risicogroepen

De meeste deelnemers komen op een redelijk pensioen uit, hoewel vaak lager dan verwacht. De volgende groepen lopen volgens de AFM het risico op een te laag (sober) pensioen:

- *ZZP'ers*
Tenzij zelf aanvullend pensioen geregeld;
- *Eerste generatie allochtonen*
Mist deel AOW (gemiddeld 38%);
- *Deelnemers met hoge franchise en/of lage pensioenopbouw*
Gemiddeld 10% lager pensioen dan iemand met 'modale' franchise en opbouw;

- *Deelnemers met beschikbare premieregeling*
Uiteindelijk pensioen erg onzeker, afhankelijk van beleggingsrendement;
- *Deelnemers die snel carrière maken*
Pensioen vergeleken met laatste salaris tot 40% lager dan het relatieve pensioen van deelnemer met 'normale' carrière;
- *Gescheiden deelnemers*
Pensioen tot tientallen procenten lager;
- *Deelnemers met een aflossingsvrije hypotheek*
Verdubbeling woonlasten, omdat hypotheekrenteaf trek na 30 jaar stopt.

De AFM merkt op dat iemand tot meerdere van de hierboven genoemde groepen kan behoren.

“De AFM stelt voorop dat iedereen een eigen verantwoordelijkheid heeft; van een deelnemer in een pensioenregeling mag wel enige inzet worden verwacht.”

Oplossingen

Niemand heeft baat bij ontevreden gepensioneerden. Dat is immers ongunstig voor (het vertrouwen in) pensioenfonds, werkgevers en de financiële wereld als geheel. De AFM stelt voorop dat iedereen een eigen verantwoordelijkheid heeft; van een deelnemer in een pensioenregeling mag wel enige inzet worden verwacht. Bijvoorbeeld door meer moeite te doen de eigen pensioen(regeling) te begrijpen. Deelnemers ontvangen ieder jaar een UPO, hét moment voor actie. Helaas blijkt dit pensioenoverzicht voor veel deelnemers nog onvoldoende duidelijk. Het huidige UPO biedt dus te weinig houvast. De gegevens moeten blijkbaar (nog) begrijpelijker worden gepresenteerd. Beter communiceren dus. Het Pensioenregister kan hierbij een belangrijke rol gaan spelen. Twee websites (Pensioen kijker.nl en Wijzeringeldzaken.nl) ontplooiën goede initiatieven, maar de AFM verwacht (meer) oplossingen vanuit de pensioensector. De toezichthouder geeft aan zelf ook een bijdrage hieraan te willen blijven leveren.

03

Voor meer informatie neemt u contact op met Mylène Caris.

DNB publiceert thema's voor 2010

04

Voor meer informatie neemt u contact op met Ingeborg Agema.

De Nederlandsche Bank heeft bekend gemaakt wat de speerpunten in het toezicht voor 2010 zullen zijn. Voor wat betreft het toezicht op pensioenfondsen zullen gedrag, cultuur en beleggingsbeleid speciaal de aandacht krijgen.

Op 8 februari 2010 publiceerde De Nederlandsche Bank (DNB) op zijn website de nieuwe 'Thema's DNB toezicht 2010'. DNB noemt gedrag, cultuur en beleggingsbeleid als speerpunten bij het toezicht houden op de Nederlandse financiële instellingen. Daarnaast gaat DNB zich meer richten op de onderwerpen strategie en bedrijfsmodellen, uitbesteding en juistheid van rapportages.

Voor pensioenfondsen ligt de nadruk op de volgende vijf specifieke onderwerpen:

- **Evaluatie Financieel Toetsingskader (FTK):**
Hierbij is onder andere aandacht voor de vraag of de buffers die pensioenfondsen aanhouden voldoende zijn in relatie tot het risicoprofiel;
- **Herstelplannen:**
DNB beoordeelt begin 2010 of voldoende uitvoering aan het herstelplan wordt gegeven, hoe ver het herstel is gevorderd en of aanvullende maatregelen nodig zijn;
- **Financiële opzet van pensioenfondsen:**
De hoogte van de toegezegde pensioenen moet in lijn zijn met het premie-, toeslagen- en beleggingsbeleid. Met name bij het toeslagenbeleid kijkt DNB hoe om wordt gegaan met de wettelijke consistentie-eis tussen de gewekte verwachtingen, de financiering en de daadwerkelijk gegeven toeslagen;
- **Risicobeheer:**
Het uitbesteden van beleggingen en het waarderen van financiële producten;
- **Pension Fund Governance:**
Was in 2009 al speerpunt, en blijft in 2010 de aandacht van DNB houden; Speciale aandacht voor de besluitvorming: hoe neemt een pensioenfondsbestuur (of intern toezichthouder) een besluit, en wat gaat daaraan vooraf?

Pension Administrator Watch

Pensioenfondsen vinden het lastig om een goede invulling te geven aan de beheersing van het uitbestedingsrisico. De praktijk is niet altijd in overeenstemming met de wet- en regelgeving. In het document 'Thema's DNB toezicht 2010' laat DNB weten hier speciale aandacht aan te gaan besteden.

Wet- en regelgeving

In artikel 14 van het Besluit uitvoering Pensioenwet staat dat pensioenfondsen "zorg moeten dragen voor een systematische analyse van de risico's die samenhangen met de uitbesteding van de werkzaamheden" en dat zij deze analyse moeten vastleggen.

De praktijk

Het belang van uitbesteding neemt toe. Minister Donner zegt in een brief aan de Tweede Kamer van 25 mei 2009 dat zowel grotere als kleinere pensioenfondsen de afgelopen jaren hun werkzaamheden in toenemende mate hebben uitbesteed. Dit heeft geleid tot een situatie waarbij de omvang van het pensioenfonds vaak beperkt is, en de omvang van de uitvoeringsorganisaties omvangrijk. Volgens minister Donner is het de vraag of fondsbesturen de risico's die zij lopen altijd voldoende in beeld hebben, en of zij hun verantwoordelijkheid voor het beleid wel waar kunnen maken.

Ook uit het rapport 'Pensioen: Onzekere Onzekerheid' van de commissie Frijs (gepubliceerd op 19 januari 2010) blijkt dat pensioenfondsen te weinig aandacht besteden aan het uitbestedingsrisico en de beheersing daarvan. Het rapport gaat hierbij voornamelijk in op het uitbestedingsrisico bij vermogensbeheer. Towers Watson is van mening dat dit

over het algemeen ook voor het uitbestedingsrisico bij bestuursondersteuning en administratie geldt.

Towers Watson kan besturen van pensioenfondsen of de directie van ondernemingen ondersteunen bij een systematische analyse van het uitbestedingsrisico. Towers Watson ontwikkelde hiervoor een nieuw product: de **Pension Administrator Watch**. Dit is een kwalitatieve analyse van uitvoeringsorganisaties en verzekeraars op het gebied van administratie, serviceverlening (denk hierbij onder andere aan bestuursondersteuning en accountmanagement), organisatie (onder andere productaanbod en professionaliteit) en communicatie (met deelnemers, toezichthouder(s) en het bestuur).

De Pension Administrator Watch is gebaseerd op:

- een zeer uitgebreide vragenlijst die de organisatie jaarlijks opnieuw invult;
- een jaarlijks gesprek tussen consultants van Towers Watson met de organisatie;
- een algemeen beeld dat 64 van onze consultants/actuarissen hebben van de organisatie.

Via de Pension Administrator Watch wordt het bestuur van een pensioenfonds ondersteund bij het evalueren van het uitbestedingsrisico.

05

Voor meer informatie neemt u contact op met Mirjam van Wulften.

Wachttijden bij verzekeringen grotendeels afgeschaft

Het kabinet evalueerde begin 2009 de Wet op de medische keuringen. Hieruit bleek dat veel verzekeraars nog steeds wachttijden gebruiken. Het Van Leeuwen convenant stelt daar vanaf nu paal en perk aan.

Tijdens deze wachttijden - ook wel carentzijden genoemd - heeft de verzekerde geen recht op uitkering of premievrijstelling. Hierdoor wordt een verzekerde of nabestaande in de beginperiode van een verzekering - die wel drie tot vier jaar kan duren - vaak een uitkering geweigerd. Het kabinet vindt dit onwenselijk en heeft de sector daarom opgedragen dit soort beperkingen weg te nemen. Het kabinet dreigt met wetgeving als zelfregulering niet mogelijk blijkt.

Het Verbond van Verzekeraars en consumenten- en patiëntenorganisaties hebben inmiddels gereageerd en een convenant gesloten, genaamd het 'Van Leeuwen convenant'. Hierin spreken zij af dat carentzijden niet langer zijn toegestaan bij aan arbeid gerelateerde verzekeringen, waaronder verzekeringen voor ouderdoms-, nabestaanden- of arbeidsongeschiktheidspensioen.

Verzekeringsmaatschappijen kunnen misbruik bij arbeidsongeschiktheid nog wel voorkomen door een anti-misbruikbepaling op te nemen. Dit houdt in dat een uitkering of vrijstelling van premiebetaling (geheel of gedeeltelijk en blijvend of tijdelijk) kan worden geweigerd, mits de verzekeraar onderzoekt of de gezondheidstoestand van de werknemer bij aanvang van de verzekering of indiensttreding dit redelijkerwijs

moest doen verwachten. Dit dient expliciet aan de verzekerden te worden gecommuniceerd en op de website en in de voorwaarden duidelijk te worden vermeld. De duur van de periode dat deze bepaling van toepassing is, kan per verzekeraar verschillend worden vastgesteld, maar is beperkt tot maximaal één jaar. Ook voor overlijdensrisicoverzekeringen kan een dergelijke uitsluitingsclausule worden gehanteerd. De verzekeraar kan niet zelf vaststellen of er sprake is van misbruik. Hiervoor zal het oordeel van de onafhankelijke Toetsingscommissie Gezondheidsgegevens moeten worden gevraagd. Deze commissie geeft een bindend oordeel over het recht op uitkering.

Verder verbetert de arbeidsmobiliteit van gedeeltelijk arbeidsongeschikte werknemers als zij een arbeidsongeschiktheidsverzekering hebben die niet onder de Pensioenwet valt. Hieronder worden mede verstaan de WGA-hiaatverzekeringen. In het convenant is opgenomen dat deze verzekerden standaard een uitlooptekking krijgen als zij van baan veranderen of als de werkgever van verzekeraar wisselt.

Het convenant is bindend voor verzekeraars die lid zijn van het Verbond, en is ingegaan op 1 januari 2010. De afspraken gelden bovendien voor zowel nieuwe als bestaande contracten.

Het convenant geldt niet voor pensioenfondsen, maar minister Donner heeft al aangekondigd dat dit op termijn wel de bedoeling is.

06

Voor meer informatie neemt u contact op met Jan Ubachs of Jeroen Röder.

Wilt u de Towers Watson Update per e-mail ontvangen?
Stuur dan een e-mail naar: eu.subscribe@towerswatson.com

Towers Watson
Prof. E.M. Meijerslaan 5 | 1183 AV Amstelveen
Telefoon: 020 543 30 00
Fax: 020 543 39 90

Copyright © 2010 Towers Watson. Alle rechten voorbehouden.
TW-NL-2010-15636

towerswatson.nl

TOWERS WATSON